

עפ"ת 13172/05/22 - מדינת ישראל נגד עמאד עוקה

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 13172-05-22 מדינת ישראל נ' עוקה
תיק חיצוני: 202119/2021

בפני כבוד השופטים אלי אברבנאל, חיה זנדבר ומיכל שרביט
המערערת מדינת ישראל ע"י ב"כ עוה"ד שגיב עוזרי
נגד עמאד עוקה ע"י ב"כ עוה"ד לירון סעד
המשיב

פסק דין

1. לפנינו ערעור המדינה על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בירושלים (כבוד סגן הנשיא נאיל מהנא) מיום 24.3.22 בפ"ל 4419-02-21, המופנה כנגד קולת העונש שהוטל על המשיב.

2. המשיב הודה והורשע בעבירות של נהיגה בזמן פסילה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש]; התחזות כאדם אחר בכוונה להונות לפי סעיף 441 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; ונהיגה ברכב ללא ביטוח לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התשל"ל-1970. לפי עובדות כתב האישום, ביום 10.2.21 בסמוך לשעה 10:00 נהג המשיב ברכב בירושלים ברחוב יעקב פת לכיוון רחוב גולומב. באותה העת המשיב נהג ברכב כשהוא פסול מנהיגה ביועין, לאחר שביום 17.2.20 בנוכחותו נפסל על-ידי משרד הרישוי לתקופה של 9 חודשים החל מיום 16.8.20 והמשיב אף הפקיד את רישיונו במשרד הרישוי. באותה העת נהג המשיב ברכב כאשר אין לו תעודת ביטוח בת תוקף. כאשר נתפס המשיב על-ידי השוטר והוא התבקש להציג תעודת זהות, המשיב הוציא מכיסו את תעודת הזהות של אחיו והציגה לשוטר. מאחר שהמשיב לא היה נראה כמו אחיו בתמונה הדבר עורר את חשדו של השוטר שבדיקתו העלתה כי המשיב התחזה לאחיו.

3. בטרם מתן גזר הדין התבקש שירות המבחן להכין תסקיר בעניינו של המשיב. אלא שלאחר ששירות המבחן הגיש בקשה לדחות את המועד להגשת התסקיר לפרק זמן של כחצי שנה וזאת בשל עומס חריג ומחסור חמור בכוח-אדם, המליץ בית משפט קמא לצדדים "לטעון בעל פה לעניין הארכת התנאי, באופן בלתי אמצעי, תוך הפנייה למסמכים עליהם מבקשים להתבסס". המשיב קיבל את המתווה שהומלץ על-ידי בית המשפט, ובהתאם אף הוקדם מועד הדיון שבו נשמעו טיעוני הצדדים לעונש.

4. בית משפט קמא קבע את מתחם הענישה בעבירות שבהם הורשע המשיב כמתחיל ממאסר על תנאי עד למאסר בפועל לתקופה של מספר חודשים. בנסיבות המקרה דן בית משפט קמא מצא שלא להפעיל את המאסר על תנאי שתלוי ועומד נגד המשיב אלא להורות על הארכת תקופת התנאי. זאת, בשים לב לנסיבותיו האישיות של המשיב,

כבן 29, הגדול מבין שלושה אחים ומסייע לגידולם לאחר שלמרבה הצער לפני כשנה אמו נפטרה באופן פתאומי בגיל 47; בהיתן שהמשיב אדם נורמטיבי המנהל אורח חיים תקין בדרך כלל, שאין לו כל מעורבות פלילית וכי הוא מעולם לא ריצה עונש מאסר; ותוך שנלקחה בחשבון גם העובדה שהמשיב שהה במעצר ממש יום אחד, ולאחר מכן שהה בתנאים מגבילים, תחילה במעצר בית מלא למספר ימים וכעת במעצר בית חלקי, ללא כל הפרה מצדו.

לפיכך נגזרו על המשיב העונשים הבאים: תשלום קנס בסך 1,500 ₪; פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 12 חודשים; פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 6 חודשים, וזאת על תנאי למשך 3 שנים; ניתנה הוראה על חידוש עונש מאסר למשך 6 חודשים, כפי שנפסק על תנאי על-ידי בית המשפט לתעבורה בירושלים בתיק 366-07-16 ביום 17.12.18 לתקופה של שנתיים מהיום.

5. המדינה משיגה בערעור על קולת העונש שנגזר על המשיב, שאינו מתיישב עם מתחם הענישה שקבע בית משפט קמא עצמו, ושאינו הוא מקל לטענתה באופן קיצוני. לטענת המדינה, אף שהמשיב נעדר עבר פלילי, הרי שלחובתו עבר תעבורתי מכביד הכולל 22 הרשעות חלקן בעבירות חמורות ומסכנות חיים ובכלל זה תאונת דרכים באחריותו שבה נגרם לילד חבלה של ממש. בגין תאונה זו הוטל על המשיב המאסר המותנה, ולטענת המדינה שגה בית משפט קמא גם בכך שלא הפעילו. לעניין נסיבותיו האישיות של המשיב עמדה המדינה על כך שאחיו הקטנים הם בני 21, 26 ו-27. כמו כן לטענתה לא ברור כיצד נקבע כי המשיב הוא אדם נורמטיבי, שעה שלחובתו כאמור צבר הרשעות בעבירות תעבורה. בנוסף המדינה מערערת על תקופת הפסילה שלדידה צריכה להיות ארוכה ומשמעותית יותר.

6. ב"כ המשיב עמד על טעות ברישום הפלילי של המשיב בקשר לתאונה שבגינה הוטל המאסר המותנה, כשלטענתו בית המשפט המחוזי בערעור הקל בעונשו של המשיב באופן שחלף המאסר - ולפי פרשנותו לרבות המאסר על תנאי - גזר על המשיב לרצות חודש מאסר בדרך של עבודות שירות. מכל מקום לטענת ב"כ המשיב גזר הדין המטיל עונש מאסר מותנה לא הוגש לבית משפט קמא כנדרש. לשיטתו, אין מקום להתערבותה של ערכאת הערעור בהארכת התנאי, כפי שנעשה בפסיקה במקרים חמורים אף יותר, נוכח נסיבות החיים שפורטו; העדר עבר פלילי; העובדה שכל הרשעותיו בעבירות תעבורה, למעט שתיים, הן מסוג ברירת משפט, וחלף זמן משמעותי מתאונת הדרכים שאירעה בחודש מרץ 2016; וכן היות המשיב נתון במעצר בית לילי במשך כשנה ושלושה חודשים.

7. לאחר הדיון, ומבלי לקבוע מסמרות בעניין העונש, התבקשה הגשת חוות דעת הממונה על עבודות שירות, שאכן הוגשה ושלפיה נמצא המשיב מתאים לביצוע עבודות שירות. כמו כן התבקשה הגשת תסקיר שירות מבחן. שירות המבחן המליץ בתסקיר להטיל על המשיב צו שירות לתועלת הציבור בהיקף של 200 שעות, וכן להטיל עליו צו מבחן למשך שנה במהלכו ישתלב המשיב בקבוצה טיפולית בתחום התעבורה. המלצה זו ניתנה לאור הערכת שירות המבחן כי ללא שילוב המשיב בהליך טיפולי קיים סיכון להישנות עבירות בתחום התעבורה. זאת, נוכח הקושי שלו לבחון את מניעיו לעבירה והשלכת האחריות על גורמים חיצוניים; אל מול היותו אדם בעל רצון ומוטיבציה להתרחק מהתנהגות עבריינית, המגלה יציבות בעבודתו ולדבריו החל לשלם את קנסות העבר. המשיב הביע נכונות לבצע את תכנית השירות לתועלת הציבור ולהשתלב בהליך טיפולי כאמור. הצדדים אף השלימו טיעון בכתב ביחס לתסקיר שירות המבחן כאשר כל צד מבקש למצוא חיזוק באמור בו, לטענותיו.

8. שקלנו את כלל טענות הצדדים.

ביחס לעבירות כגון אלה שבהן הורשע המשיב בעניינו נפסק על-ידי בית המשפט העליון כי "אין הערכאה הדיונית מחויבת אפוא להטיל מאסר על כל מי שהורשע בעבירה של נהיגה בזמן פסילה, חרף החומרה הרבה הנלווית למעשה זה. אולם, כלל דומה חל גם על המקרה ההפוך, היינו, אין לקבוע אפריורי כי עבירה של נהיגה בזמן פסילה לעולם לא תוביל להשתת מאסר על הנהג. כל מקרה ונסיבותיו" (רע"פ 6115/06 **מדינת ישראל נ' אבו לבן** (8.5.2007)).

בחנית הפסיקה בנוגע לנאשמים שהורשעו בעבירה של נהיגה בפסילה בפעם הראשונה, כבעניינו, מעלה כי יש ממש בטענות המדינה שלפיהן גזר דינו של בית משפט קמא הקל עם המשיב, כאשר במקרים אחרים דומים נגזרו עונשי מאסר בפועל לתקופות שונות, בין היתר בהתאם לחומרת העבר הפלילי והתעבורתי, לעיתים לריצוי בעבודות שירות, ופעמים תוך הפעלה עונש מאסר על תנאי במצטבר או בחופף (ראו, למשל: רע"פ 1211/12 **ישראלי נ' מדינת ישראל** (5.2.2012); רע"פ 10066/09 **בשיר נ' מדינת ישראל** (17.12.2009); עפ"ת (מחוזי חי') 3557-08-21 **קדח נ' מדינת ישראל** (16.3.2022); עפ"ת (מחוזי חי') 59800-02-21 **יונס נ' מדינת ישראל** (19.4.2021); עפ"ת (מחוזי חי') 9678-10-18 **מדינת ישראל נ' עאסלה** (25.10.2018)). אלא שבמקרה שלפנינו, אף שהמדינה עתרה לפני בית משפט קמא לגזור על המשיב עונש מאסר בפועל תוך הפעלה במצטבר של עונש המאסר על תנאי התלוי ועומד לחובתו, המדינה לא הגישה כנדרש בדין את פסק הדין אשר לפיו הוטל המאסר המותנה על המשיב. גם לאחר שב"כ המשיב העלה טענה זו בדיון בערעור לפנינו, המדינה לא ביקשה להגיש כעת את פסק הדין שהשית את עונש המאסר המותנה, ולמעשה לא עשתה כל ניסיון מצדה להכשיר את הפגם. הדבר מקבל משנה חשיבות שעה שאין חולק כי הרישום הפלילי בתיק הקודם, ת"ד 366-07-16, לא עודכן לאחר שניתן פסק דינו של בית המשפט המחוזי (כבוד השופט מ' כדורי) מיום 4.4.19 בעפ"ת 81001-01-19 שהוגש לעיונו (ראו: העתק הרישום הפלילי שצורף כנספח ח' להודעת הערעור ולהשלמת הטיעון מטעם המשיב מיום 5.12.22); ובמיוחד כאשר הצדדים חלוקים באשר לפרשנות שיש ליתן לפסק הדין בערעור בנוגע לשאלה האם רכיב עונש המאסר על תנאי נותר על כנו - כטענת המדינה, אם לאו - כטענת ב"כ המשיב.

במצב דברים זה, ונוכח הפסיקה שאליה הפנה ב"כ המשיב ביחס למקרים חמורים יותר של נהיגה בפסילה שאינה בפעם הראשונה, שבהם נמצא להאריך מאסר על תנאי תחת הפעלתו בשל שיקולי שיקום (בין היתר: עפ"ת (מחוזי ים) 56739-02-21 **מדינת ישראל נ' קולחידה** (23.2.2022); עפ"ת (מחוזי חי') 567-03-17 **מדינת ישראל נ' עתאמנה** (26.4.2017); עפ"ת (מחוזי חי') 6597-09-15 **מדינת ישראל נ' עוקר** (21.1.2016)), הרי שבמכלול הנסיבות שפורטו בגזר דינו של בית משפט קמא, בצירוף התרשמותנו מכנות חרטתו של המשיב על מעשיו בדבריו לפנינו, לא מצאנו להתערב במקרה דנן בגזר הדין אשר הורה על הארכת המאסר המותנה חלף הפעלתו.

עם זאת, אנו מוצאים לאמץ את המלצת שירות המבחן בתסקיר שהוגש לפנינו, ולהורות כי בנוסף לרכיבי העונש שהוטלו על המשיב, שגם בהם לא מצאנו עילה להתערב, יושת על המשיב צו שירות לתועלת הציבור בהיקף של 200 שעות על-פי התכנית שהוצעה על-ידי שירות המבחן, וכן יוטל עליו צו מבחן למשך שנה במהלכו ישתלב המשיב בקבוצה טיפולית בתחום התעבורה. במובן זה אנו מקבלים את ערעור המדינה.

המזכירות תעביר העתק פסק הדין לשירות המבחן ולממונה על עבודות שירות.

ניתן היום, כ"ו כסלו תשפ"ג, 20 דצמבר 2022, בהעדר הצדדים.

מיכל שרביט,
שופטת

חיה זנדברג,
שופטת

אלי אברבנאל,
שופט